GUIA PER A DOCENTS

Educació en Diversitat i Igualtat

www.chrysallis.org.es

GUIA PER A DOCENTS. Educació en Diversitat i Igualtat

Gener de 2021

*Chrysallis. Associació de Famílies de Menors Trans**
Lloc web: chrysallis.org.es
Correu electrònic: catalunya@chrysallis.org.es
contacto@chrysallis.org.es

Presentació

L'objectiu d'aquesta guia és col·laborar en la creació d'un model educatiu basat en la inclusió i la igualtat, que porti els equips docents a treballar a l'aula la diversitat i el respecte, garantint que els centres educatius esdevinguin espais segurs i lliures de discriminació per l'alumnat trans*

Neix de la necessitat de fer visible i integrar la realitat trans* a les escoles. Des de la nostra experiència com a associació de famílies de menors i adolescents trans*, les variants de gènere no estan representades a les aules. Les seves realitats no es contemplen en el currículum escolar, causant molèsties, angoixa i patiment entre l'alumnat trans*, circumstància que té un impacte negatiu en el bon funcionament i desenvolupament de les classes, a més de limitar l'aprenentatge de la resta de l'alumnat en termes de valors i diversitat, i privant-li de la possibilitat d'obtenir una mirada més àmplia de la societat en què es desenvoluparan i hauran de conviure en el futur.

El nostre objectiu és conscienciar sobre la importància que les escoles i els equips docents exerceixen en la reproducció i perpetuació dels patrons socials establerts, basats en la forma d'organització social – patriarcal, binaria, cisgènere, heterosexual .

A més de la família, la religió i la cultura, entre d'altres, les escoles són espais de socialització en els quals l'alumnat aprén a relacionar-se, prenent com a referència al professorat i les seves formes de comportament. És per aquests motius que els equips docents han de **vetllar** pel **respecte** a la **diversitat** i els **drets humans** entre totes les persones que integren la **comunitat educativa**, treballant per un model educatiu que promogui formes de relació lliures de prejudicis i discriminacions.

Des d'aquesta perspectiva, la nostra intenció és proporcionar eines i recursos que eliminin possibles obstacles o situacions de discriminació que puguin sorgir a l'aula, guiant als equips docents i altres professionals de la comunitat educativa, per ajudar a garantir un entorn segur on l'alumnat pugui viure i expressar lliurement la seva identitat de gènere.

En definitiva, col·laborar en la formació i el suport als equips docents per tal de proporcionar a l'alumnat i a les seves famílies informació general sobre diversitat i identitat de gènere en particular.

Aquesta guia proporciona informació a totes aquelles persones en l'àmbit de la docència que estiguin interessades a iniciar els seus coneixements sobre les identitats trans*, recursos d'aplicació en el desenvolupament de diferents assignatures educatives, protocols i legislació vigent.

Sumari

Presentació..... 3
Totes persones, totes iguals..... 5
Conceptes bàsics..... 10
Objectiu. Educar en Diversitat i Igualtat..... 19
Alumnat Trans*. Una oportunitat!..... 20
Propostes d'activitats..... 22
Altres materials d'utilitat..... 32
Glossari..... 33
Bibliografia i webgrafia..... 37

Chrysallis
Asociación de Familias de Menores Trans*

1. TOTES PERSONES, TOTES IGUALS

Abans de començar, revisarem breument els **drets** humans **que totes les** persones tenen pel fet de ser-ho. És important fer aquesta petita revisió per recordar que les persones trans* han de veure satisfetes les seves necessitats i vetllar pels seus drets, per garantir la seva plena integració.

1.1 PRINCIPIS DE YOGYAKARTA

El 2006, un grup de persones expertes en drets humans de 25 països diferents es van reunir a Yogyakarta, Indonèsia, per desenvolupar un conjunt de **principis internacionals** relacionats amb la identitat de gènere **i l'orientació afectiu-sexual.**

El resultat del treball d'aquestes persones va ser la publicació dels Principis de Yogyakarta, una guia universal sobre drets humans que va ser rellançada el març de 2007 pel Consell de Drets Humans de l'ONU, reconeixent en el seu Preàmbul que "les violacions dels drets humans, marginació, estigmatització i prejudicis, basats en l'orientació sexual i la identitat de gènere; s'estableix un marc legal i es defineixen els termes clau"

Entre els 29 principis d'aquesta guia universal, podem destacar els següents:

Principi 1: El dret al gaudi universal dels drets humans
Els éssers humans de totes les orientacions sexuals i identitats de gènere tenen dret a gaudir plenament de tots els drets humans.

Principi 2: Els drets a la igualtat i a la no discriminació
Totes les persones tenen dret al gaudi de tots els drets humans, sense discriminació per orientació sexual o identitat de gènere. La llei prohibirà tota mena de discriminació i garantirà a totes les persones la protecció igualitària i efectiva contra qualsevol discriminació.

Principi 16: El dret a l'educació
Tota persona té dret a l'educació, sense discriminació per la seva orientació sexual i/o identitat de gènere, i amb el degut respecte cap a elles.

1.2 LLEI 12/2009 D'EDUCACIÓ A CATALUNYA

La Llei Catalana d'educació, ja en el seu Preàmbul diu:

*"*Entre els objectius prioritaris de la Llei destaca l'objectiu que els centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya adeqüin llur acció educativa per a atendre la diversitat i les necessitats educatives especifiques"
"Per a assolir aquest objectiu, la Llei dota d'autonomia els centres educatius. Aquesta mesura, entre d'altres que es puguin adoptar, té el propòsit de flexibilitzar el sistema i possibilitar la creació de xarxes d'escoles unides per projectes comuns i compromeses en la millora sistemàtica de l'educació. Implica també l'acceptació de la diversitat de centres i el rebuig de la uniformitat com a valor del sistema educatiu"
"Els canvis accelerats de la societat actual, els contextos d'una diversitat i una complexitat més grans, la necessitat de respondre ràpidament a les noves demandes que s'expliciten i els nous requeriments socials reclamen una escola que doni respostes singulars i flexibles, amb uns professionals que actuïn autònomament, en equip, en el marc d'una escola plenament arrelada a la comunitat. Tot aquest nou plantejament requereix, tal com recull la Llei, l'adequació de l'activitat educativa per a atendre la diversitat de l'alumnat i l'assoliment d'una igualtat d'oportunitats més gran*"*

Article 2.

Principis rectors del sistema educatiu

1. El sistema educatiu, en el marc dels valors definits per la Constitució i per l'Estatut, es regeix pels principis generals següents:

   a) El respecte dels drets i els deures que deriven de la Constitució, l'Estatut i la resta de legislació vigent.
   b) La transmissió i la consolidació dels valors propis d'una societat democràtica: la llibertat personal, la responsabilitat, la solidaritat, el respecte i la igualtat.
   c) La universalitat i l'equitat com a garantia d'igualtat d'oportunitats i la integració de tots els col·lectius, basada en la corresponsabilitat de tots els centres sostinguts amb fons públics.

Chrysallis
Asociación de Familias de Menores Trans*

1.3 LLEI 11/2014, DEL 10 D'OCTUBRE, PER A GARANTIR ELS DRETS DE LESBIANES, GAIS, BISEXUALS, TRANSGÈNERES I INTERSEXUALS I PER A ERRADICAR L'HOMOFÒBIA, LA BIFÒBIA I LA TRANSFÒBIA A CATALUNYA

Preàmbul

"L'objectiu d'aquesta llei és desenvolupar i garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals (LGB-TI) i evitar-los situacions de discriminació i violència, per a assegurar que a Catalunya es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en plena llibertat."

Un dels molts àmbits que regula aquesta llei és el de "la necessària formació i sensibilització de qualsevol professional que en algun moment de la seva carrera es pugui haver d'enfrontar a un cas relacionat amb la discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i també el deure d'intervenció."
"En l'àmbit de l'educació s'han regulat qüestions perquè en tot el sistema educatiu, com ara en els continguts dels materials escolars, en les activitats esportives escolars i en les de lleure infantil i juvenil, en els recursos formatius o en la formació de mares i pares, es tingui en compte la diversitat afectiva i sexual i s'eviti qualsevol tipus de discriminació, i perquè es disposi de mesures de prevenció i actuació contra l'assetjament de què puguin ésser objecte les persones LGBTI en el medi escolar."

Article 12. Educació

1. Als efectes d'aquesta llei, s'entén per coeducació l'acció educativa que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

2. D'acord amb aquest principi de coeducació, s'ha de vetllar perquè la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats en els diferents àmbits educatius.

3. El principi de coeducació s'ha d'incorporar als plans d'acció tutorial i als plans i reglaments de convivència dels centres educatius.

4. Els continguts dels materials escolars, educatius i formatius, en qualsevol format, i el llenguatge que s'hi empri han de tenir en compte la diversitat pel que fa a l'orientació sexual, la identitat de gènere i l'expressió de gènere i evitar qualsevol tipus de discriminació per aquest motiu.

5. El respecte a la diversitat pel que fa a l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere i als principis d'aquesta llei ha d'ésser efectiu en tot el sistema educatiu, en els centres i entitats de formació, en l'educació de persones adultes, en la formació de la família i persones tutores, en les activitats esportives escolars i en les activitats de lleure infantil i juvenil (extraescolars).

6. S'ha de vetllar per la conscienciació i la prevenció de la violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per les raons esmenades anteriorment. En aquest sentit, s'ha de promoure el desplegament efectiu de plans de convivència amb un èmfasi especial en les mesures de prevenció i d'actuació contra l'assetjament de què poden ésser objecte les persones LGBTI en el medi escolar.

7. L'Administració de la Generalitat, per mitjà del departament competent en matèria d'educació, ha de garantir el desplegament del que estableix aquest article i ha de vetllar perquè les escoles, els instituts i els altres centres educatius constitueixin un entorn amable per a la diversitat sexual i afectiva en què alumnat i els professorat puguin viure d'una manera natural llur orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere...

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/ambits_tematics/igualtat/llei11-2014/QL100.pdf

1.4 CONSTITUCIÓ ESPANYOLA

La Constitució espanyola en els articles 10, 14, 15,18 i 27 ens parla "De Drets i Deures Fonamentals"

Art.10 "La dignidad de la persona, los derechos inviolables que le son inherentes, el libre desarrollo de la personalidad, el respeto a la ley y a los derechos de los demás son fundamento del orden político y de la paz social"

Art.14 "Los españoles son iguales ante la ley, sin que pueda prevalecer discriminación alguna por razón de nacimiento, raza, sexo, religión, opinión o cualquier otra condición o circunstancia personal o social"

Art.15 "Todos tienen derecho a la vida y a la integridad física y moral, sin que, en ningún caso, puedan ser sometidos a tortura ni a penas o tratos inhumanos o degradantes."

Art.18 “Se garantiza el derecho al honor, a la intimidad personal y familiar y a la propia imagen.”

Art.27 “La educación tendrá por objeto el pleno desarrollo de la personalidad humana en el respeto a los principios democráticos de convivencia y a los derechos y libertades fundamentales.”

https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf

1.5 LLEI ORGÀNICA 1/1996, DE 15 DE GENER, DE PROTECCIÓ JURÍDICA DE L'INFANT

Art.2 Interés superior del menor

“Todo menor tiene derecho a que su interés superior sea valorado y considerado como primordial en todas las acciones y decisiones que le conciernan, tanto en el ámbito público como privado. En la aplicación de la presente ley y demás normas que le afecten, así como en las medidas concernientes a los menores que adopten las instituciones, públicas o privadas, los Tribunales, o los órganos legislativos primará el interés superior de los mismos sobre cualquier otro interés legítimo que pudiera concurrir.”

https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-1069

1.6 LLEI ORGÀNICA D'EDUCACIÓ (LOE)

Los fines de la educación en el Estado Español

“El pleno desarrollo de la personalidad y de las capacidades afectivas del alumnado, la formación en el respeto de los derechos y libertades fundamentales y de la igualdad efectiva de oportunidades entre hombres y mujeres, el reconocimiento de la diversidad afectivo-sexual, así como la valoración crítica de las desigualdades, que permita superar los comportamientos sexistas”

Al Març de 2009 l’Agencia de Drets Fonamentals de la Unió Europea (FRA, sigles en anglès) va exigir als estats membres que els programes escolars integressin les qüestions d’orientació afectiu-sexual i identitat de gènere, on el col·lectiu LGTB aparegui

representat amb respecte i dignitat, que es protegeixi a l'alumnat contra episodis d'assetjament i intimidació per homofòbia i que es proporcioni a la joventut de diverses identitats sexuals la informació necessària perquè no sentin cap mena de discriminació.

Totes les legislacions educatives recullen en els seus preàmbuls i en articles específics: "La atención a la diversidad [...] como principio fundamental que debe regir toda enseñanza básica" al igual que "la flexibilidad para adecuar la educación a la diversidad de aptitudes, intereses, expectativas y necesidades del alumnado, así como a los cambios que experimentan la sociedad y el alumnado."
Tant la Constitució Espanyola com la LOE estableixen com objectius bàsics de l'educació secundària a l'estat espanyol dos aprenentatges que es podrien resumir de la següent manera: **APRENDRE A SER I APRENDRE A CONVIURE.**

Aprendre a ser: assumir la pròpia identitat, confiar cada persona en sí mateixa y en les altres, sentir-se lliure pel desenvolupament de la personalitat, construir un judici moral amb la resta de persones i buscar un sentit a la existència.

Aprendre a conviure: que progressin en les seves relacions socials i afectives, estableixin llaços d'amistat, s'incorporin en projectes compartits i desenvolupin la capacitat de treballar en equip.

2. CONCEPTES BÀSICS

Per allunyar-nos dels estereotips i rols de gènere establerts socioculturalment, és important conèixer aquests conceptes bàsics que ens ajudaran a entendre la diferència entre aquests conceptes, assolir que totes les persones els posseeixen, i interioritzar que intentar desxifrar la identitat de gènere d'una persona basada en qualsevol d'ells no ens serà útil, i el més probable és que no es correspongui amb la realitat.

2.1 GÉNERE

Tradicionalment conegut com a masculí o femení, és la construcció psicosocial del sexe. Com a construcció social, canvia al llarg de la història i les cultures.

És el conjunt de característiques socials, culturals i psicològiques, que la societat assigna com a pròpies a les persones, però d'una manera diferenciada entre dones i homes.

El gènere ens educa en la diferència binària, establint relacions asimètriques de poder, perpetuant estereotips, produint violència i legitimant l'opressió cap a persones amb identitats no normatives –identitats trans* -

En aquest vídeo podem visualitzar les expectatives socials generades pel que fa a la manera diferenciada de tractar a les persones, com el to de veu utilitzat, la roba, les joguines, etc... a les que ens porta el sexe assignat en néixer.

https://www.youtube.com/watch?v=7hBX7YUAx2I

2.2 SEXE REGISTRAL

Inscripció relativa al sexe realitzada en el Registre Civil. Aquesta inscripció es produeix en el moment del naixement com la forma de deixar constància de la identitat de gènere de la persona. Aquesta identitat serà la que es registrarà en el nostre certificat de naixement i documents oficials, perpetuant que se'ns reconegui a tots els efectes segons la mateixa - enquestes, salut, educació, esport, etc...-

2.3 GÈNERE ASSIGNAT

A l'hora de néixer, depenent de les nostres característiques físiques i per interpretació visual es prediu i se'ns assigna un gènere que ens fa encaixar dins del model binari establert; home o dona.

Dins d'una societat cisheteronormativa se suposa que aquesta predicció correspondrà amb la identitat de gènere de la persona, i que anirà acompanyada de les formes de comportament establertes socialment i enteses com "femenines" i "masculines".

2.4 IDENTITAT DE GÈNERE

Experiència interna i individual que ens defineix com home, dona o persona no binària, que pot o no correspondre al sexe assignat en néixer.

Respon a la pregunta: Qui sóc jo? La resposta només la té la persona mateixa. Ni la família, ni les amistats, ni professionals de la medicina, ni la societat en general, poden predir, diagnosticar o afirmar qui som.

És important assenyalar que exactament igual que totes les persones tenim una identitat lingüística, esportiva, territorial, cultural... A més, **tothom tenim una identitat de gènere.**

Si bé és cert que les etiquetes serveixen per diferenciar-nos i que l'objectiu ha de ser "alliberar-nos d'elles" per interioritzar que tothom som **persones,** també és cert, que, si ho veiem des d'un punt de vista més realista i aterrat en la realitat actual, hauríem de tenir la capacitat de posar tantes etiquetes com decidim, sense cap discriminació ni manca de drets humans.

Amb aquesta reflexió en ment, en el cas de la identitat de gènere, trobem dues etiquetes o formes de diferenciació:

Persones CIS, són totes aquelles que s'identifiquen amb el sexe assignat en néixer

Persones trans*, són totes persones que no s'identifiquen amb el sexe assignat en néixer

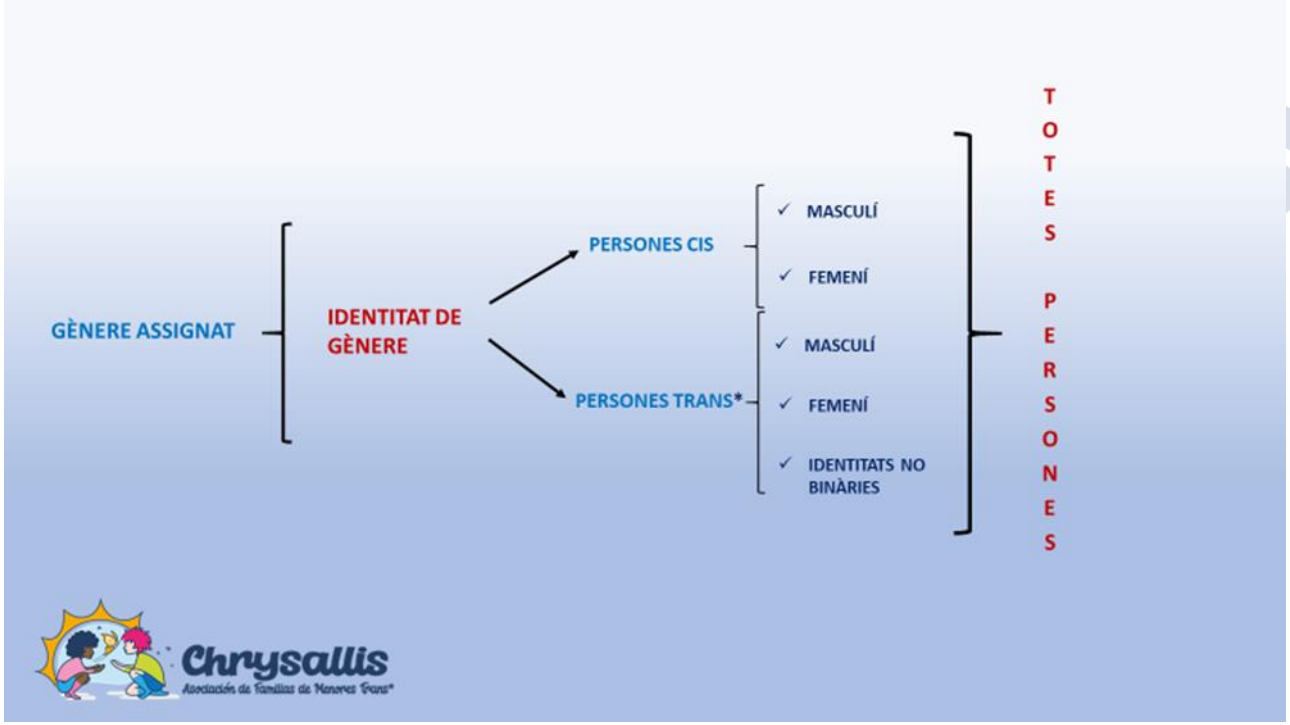

2.5 ORIENTACIÓ AFECTIVA-SEXUAL

Preferència afectiva i/o sexual de la persona, cap a persones de la mateixa identitat de gènere o diferent.

Pot ser heterosexual, homosexual, bisexual, asexual...

Respon a la pregunta: Per qui sento atracció física i/o sexual? Igual que amb la identitat de gènere, aquesta pregunta només potser contestada per la pròpia persona.

Les persones trans*, com les persones cis, poden tenir qualsevol tipus d'orientació afectiva-sexual (heterosexual, homosexual, bisexual, asexual...) És habitual que el concepte de identitat de gènere es confongui amb l'orientació afectiva-sexual, ja que la mirada social associa l'orientació sexual amb el sexe assignat en néixer, posant el focus únicament i exclusivament en aquest aspecte i oblidant que la nostra identitat no té res a veure amb les nostres característiques físiques.

Si prenem com a exemple una dona trans* que se sent atreta pels homes, estem parlant d'una dona heterosexual.

2.6 EXPRESSIÓ DE GÈNERE

És la manera que cada persona té de mostrar-se al món.

Concepte estretament relacionat amb l'aparença física, com ara; roba, pentinat, accessoris...

Depenent de la mirada social i del moment històric, es pot considerar més femenina, masculina o andròginа.

Alguns exemples:

Una persona amb identitat de gènere masculina, on la seva expressió de gènere a la mirada social i d'acord amb les "normes establertes" es considera "femenina" -cabells llargs, sensible, ungles pintades o arracades...- es llegirà socialment com un "home gai", sense tenir cap informació sobre la seva orientació afectiva-sexual.

Una persona amb una expressió de gènere neutra que no es distingeix clarament de la seva identitat de gènere basada en la seva roba, accessoris, maneres d'expressar-se, etc... normalment es troba amb preguntes com: ets un home o una dona?, tu què ets?

A causa de la construcció social al voltant del gènere i els estereotips, se sent la necessitat contínua “d'endevinar" la identitat i/o l'orientació afectiva sexual de les persones en funció de la seva expressió de gènere, per tal de poder encaixar-les en l'hetero-binarisme establert, sense tenir en compte que en cap cas la nostra expressió de gènere determinarà la nostra identitat o la nostra orientació sexual.

2.7 CARACTERÍSTIQUES FÍSIQUES

Conjunt de capacitats reproductives, cromosomes, caràcters secundaris i òrgans genitals, que es poden combinar de diferents maneres donant lloc a una àmplia varietat de configuracions de característiques corporals. En **cap cas determinen la identitat de gènere** de les persones i no s'ha de tenir com a referència la combinació CIS com un model de "normalitat".

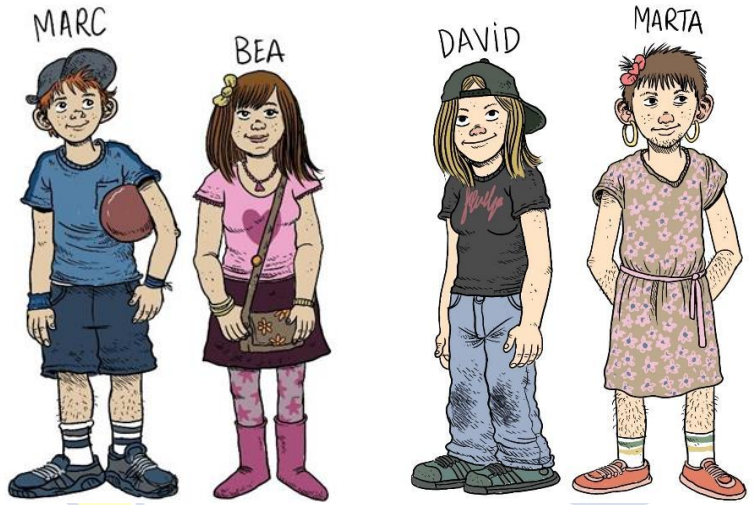

Il·lustració. Aroha Travé

En aquest punt és **de suma importància destacar la** manera en què tractarem a l'aula tant les "característiques físiques" com els "aparells reproductors" de les persones. **Basar-nos en el binarisme** com a formes estrictes de ser en termes de capacitats reproductives i característiques físiques, a més de no adaptar-se a la realitat, **fa que les persones trans*** siguin invisibilitzades i fomenti comentaris i situacions **d'assetjament**, **rebuig i exclusió** per part de la resta d'alumnat.

APARELL REPRODUCTOR FECUNDANT O ESPERMATOGÈNIC

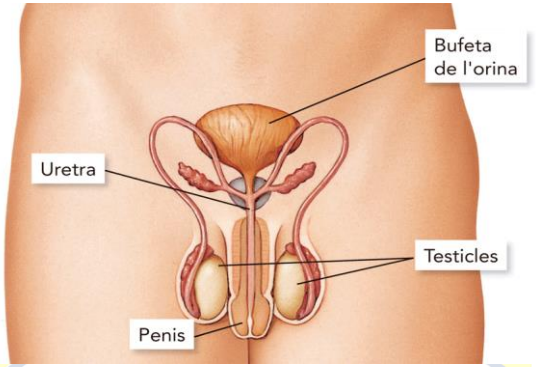

Explicació:

Els homes cisexuals, les dones trans i algunes persones intersexuals i/o no binàries tenen un sistema reproductiu fecundant o espermatogènic, que produeix cèl·lules reproductives anomenades espermatozoides.

El sistema reproductiu fecundant o espermatògenic té dos testicles, on s'allotgen els espermatozoides.

Motivació dels termes utilitzats:

Els llibres de text tradicionals utilitzen el terme "aparell reproductiu masculí", adherint-se a la norma binària i excloent les persones trans*, assumint i, per tant, interioritzant a nivell social que estan fora de la norma establerta, i fins i tot invalidant les seves corporalitats i identitats.

Per aquestes raons, és important escapar del terme "masculí" obrint els seus punts de vista a la diversitat existent, la inclusió i el respecte a la diferència.

Com a **recomanació, utilitzar** el terme **"aparell espermatogènic"** ens ajuda a una major percepció de les diferents realitats, ja que no totes les persones amb l'anomenat "aparell reproductiu fecundant", tenen aquesta capacitat o volen fer-ho.

APARELL REPRODUCTOR GESTANT O OVOGÈNIC

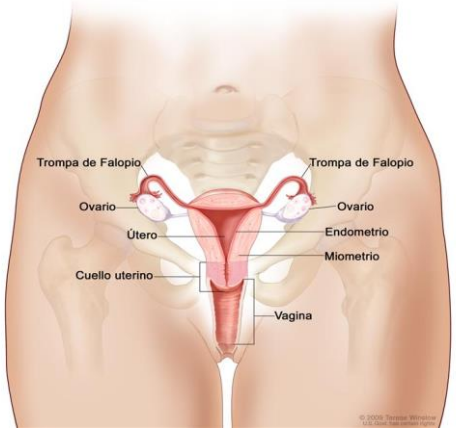

Explicació:

Les dones cisexuals, els homes trans i algunes persones intersexuals i/o no binàries tenen un sistema reproductiu gestant o ovogènic, que produeix cèl·lules reproductives anomenades òvuls, que s'allotjen en els ovaris.

Cicle menstrual: Moment en què s'activa l'aparell ovogènic en el qual els ovaris alliberen òvuls madurs.

Motivació dels termes utilitzats:

Els llibres de text tradicionals utilitzen el terme "aparell reproductiu femení", adherint-se a la norma binària i excloent les persones trans*, assumint i, per tant, interioritzant a nivell social que estan fora de la norma establerta, i fins i tot invalidant les seves corporalitats i identitats.

Per aquest motiu, és important escapar del terme "femení" obrint els seus punts de vista a la diversitat, la inclusió i el respecte a la diferència existent.

Com a **recomanació, utilitzar** el terme **"ovogènic"** ens ajuda a una major percepció de les diferents realitats, ja que no totes les persones amb l'anomenat "aparell reproductiu gestant", tenen la capacitat de gestar o volen fer-ho.

2.8 TRÀNSIT SOCIAL. Què és?

Quan les persones comencen a viure d'acord amb la seva veritable identitat de gènere. És habitual un canvi de nom i/o roba, així com dels pronoms utilitzats i l'ús d'equipaments públics segregats per sexe.

És un procés únic, personal i diferent en cada cas particular. Per tant, no hi ha manera exclusiva de transitar. Trobarem persones trans* que sí demanaran assistència sanitària que provoqui un canvi en les seves corporalitats - tractaments hormonals i / o intervencions quirúrgiques - i persones trans* que no necessiten aquest tipus d'atenció. Totes les decisions o necessitats són legítimes i s'han de respectar.

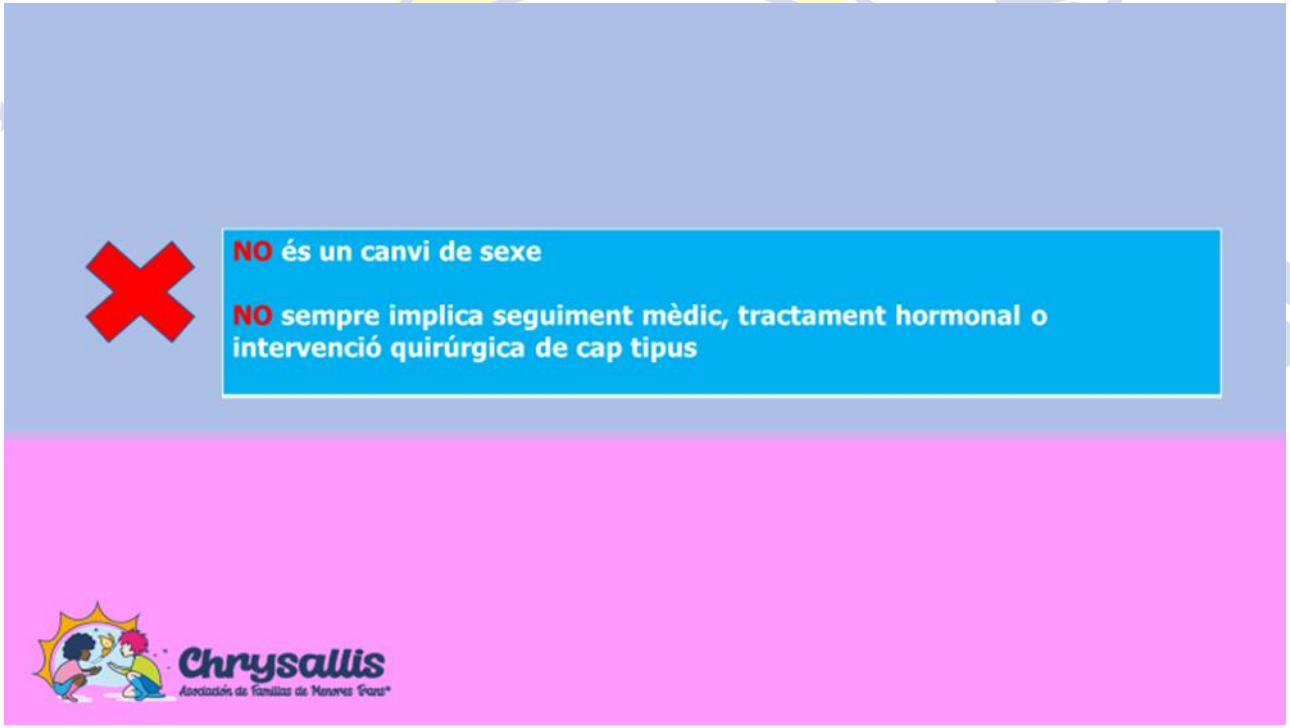

3 OBJECTIU: EDUCAR EN IGUALTAT I DIVERSITAT

El terme **Igualtat** aplicat a l'educació a les aules, no només es refereix a ella en termes d'igualtat entre els dos gèneres socialment reconeguts (home-dona). Estem parlant d'un concepte molt més ampli, en el qual s'introdueix una perspectiva basada en la diversitat, la inclusió, les diferents necessitats i fins i tot els sentiments.
Cal educar des d'aquesta perspectiva com una manera de buscar una mirada crítica a les normes socialment establertes, basades en l'exclusió de la diferència.
Interioritzar que la diferència és habitual i ens enriqueix, ens portarà a tractar a l'alumnat de manera igualitària i equitativa.

Crear un **espai de seguretat** i **confiança** en el qual l'alumnat pugui expressar-se lliurement sense por a rectificacions, judicis, burles i / o comentaris, assegurarà que, tant de forma individual com en grup, s'avanci cap a una educació en la qual la mirada social no indueixi a assenyalar a qualsevol persona que expressi una orientació afectiva-sexual, identitat i / o expressió de gènere, no ajustada a la norma establerta.

Vetllar, com a professionals de la docència, per tenir una preparació suficient que ens ajudi a donar respostes inclusives, equitatives i igualitàries a totes aquelles preguntes que l'alumnat ens pugui fer, aconseguirà aules segures en què totes les persones se sentin reconegudes i incloses.

Treballar des d'una perspectiva sobre la diversitat i la igualtat, ens dona l'oportunitat de créixer com a professionals i persones, així com de col·laborar en la creació d'una societat en la qual totes les persones gaudeixin dels seus drets humans.

3.1 I COM HO FEM?

De forma transversal.

- ✓ **Integrar la diversitat en totes les assignatures** i no només en l'educació en valors.
- ✓ **Fer visible** la realitat sobre diferents identitats de gènere sense centrar-se únicament en la cisheteronormativitat (cis i persones heterosexuals)
- ✓ **Fugir** de **la divisió sexual** i els cossos sexuats
- ✓ **Evitar activitats diferenciades** d'acord amb la norma binària
- ✓ **Fer ús** d'un **llenguatge inclusiu** en què tothom es senti representat
  https://chrysallis.org.es/guia-practica-de-lenguaje-incluso-de-chrysallis/

4 ALUMNAT TRANS*. UNA OPORTUNITAT!

Degut el desconeixement al voltant de la transsexualitat a la infància i l'adolescència, és habitual que davant la presència d'alumnat trans* a l'escola, l'equip directiu i docent senti inseguretat tant a l'hora de fer front a la situació amb la resta de l'alumnat, com amb les famílies del mateix. Inseguretat davant la manca d'informació, por a equivocar-se, a no expressar-se correctament...

Ho hem de veure com una oportunitat per educar en diversitat i igualtat, per avançar en les relacions establertes entre l'alumnat i per desterrar la paraula "tolerància"

"Tolerar" significa sentir-se en una posició de poder sobre altres persones, suportar, admetre o permetre una cosa que no agrada o no s'aprova del tot..., alimentant la perspectiva de la diferència mal entesa, raresa... Ningú ha de tolerar a ningú. Hem d'interioritzar que totes les persones són igual de valuoses.

Sabem que el **currículum oficial** estableix les assignatures i continguts que s'imparteixen a les escoles, som conscients que el professorat pot adaptar aquests continguts a les necessitats i / o formes d'ensenyament que millors resultats li donin segons el grup classe i de les expectatives de l'equip docent pel que fa a l'educació que s'impartirà a l'aula.

Per tant, el **currículum ocult** ens permet fugir de l'ensenyament a partir d'estereotips i rols de gènere establerts, ja que fa referència a la forma en què transmetem les relacions socials col·lectives al pati, accions discriminatòries, solidaritat... Predicar amb l'exemple, no difondre estereotips negatius i nocius sobre les persones Trans*

4.1 COM ACOMPANYA L'EQUIP DOCENT?

- ✓ Adreçar-se a l'alumnat Trans* pel nom que ens ha indicat i utilitzant els pronoms adequats segons la seva identitat de gènere

- ✓ Canviar tota aquella documentació administrativa d'ús intern del centre (llistes, notes, circulars, penjadors, fotos...) pel nom i el gènere que representa a la persona

- ✓ Assegurar que cada persona pot fer ús de la roba amb la qual millor s'identifica, incloent l'uniforme de l'escola si aquest és el cas

- ✓ Garantir que l'alumnat Trans* segons la seva identitat i preferència, puguin accedir a tots els espais segregats (vestidors, lavabos...) amb els que s'identifiqui.

- ✓ En les activitats esportives i/o competicions en què es distingeix per categories, l'alumnat Trans* participarà en aquella amb la què s'identifiqui

- ✓ Dialogar amb la persona que inicia el trànsit social i la seva família per escoltar i respectar-la i establir la forma i el ritme que vol (esperar a sentir més seguretat, comunicar-ho personalment a la classe, comunicar-ho l'equip docent, la família, una associació...)

En algunes comunitats autònomes hi ha protocols establerts per a l'acompanyament d'alumnat trans* a les escoles, que asseguren el reconeixement de la identitat de gènere del mateix en tots els àmbits de la comunitat educativa.

Si aquest protocol no està disponible a la comunitat autònoma, l'equip docent ha de garantir el ple reconeixement d'aquest alumnat a l'escola, garantint la igualtat de tracte i drets respecte a la resta de l'alumnat.

Enllaços a protocols educatius en diferents comunitats autònomes

https://chrysallis.org.es/informacion/legislacion-especifica/

Chrysallis
Asociación de Familias de Menores Trans*

PROPOSTES D'ACTIVITATS

Aquestes activitats tenen com a objectiu donar a l'alumnat l'oportunitat d'explorar i conèixer les diferents maneres d'identificar-se, sentir-se i expressar-se, més enllà de les normes establertes socialment.

Buscar des de la primera infància una mirada àmplia, crítica i lliure, allunyada dels judicis de valor, la superioritat sobre les altres persones i el respecte mutu, que els proporcioni l'oportunitat d'experimentar sobre les seves pròpies percepcions, sentiments i necessitats.

Com a docents tenim la responsabilitat i l'obligació d'adaptar-nos a les necessitats de tot l'alumnat, garantint la integració de totes les persones que formen part de la comunitat educativa, així com adaptant-nos a les realitats existents, fugint d'ideologies personals i/o percepcions.

Crear un espai segur i de confiança en el qual totes les persones puguin expressar-se lliurement ens ajudarà a que l'alumnat participi activament. Amb aquesta finalitat, la recomanació és que la persona que realitza l'activitat s'integri com qualsevol altre participant, donant a tot el grup l'oportunitat de sentir-se implicat i tenint en compte les capacitats de cada integrant de la mateixa.

Abans d'iniciar una activitat hem de tenir clar l'objectiu de la mateixa i perquè es duu a terme, fer una petita introducció al grup abans de començar-la, així com explicar les normes de comportament com a forma de garantir el respecte i la col·laboració durant el desenvolupament de l'activitat plantejada.

TENIR EN COMPTE que abans de començar l'activitat és important establir i deixar visibles les normes bàsiques de participació acordades amb el grup (respecte, no fer comentaris ofensius, utilitzar els torns de veu, no ridiculitzar a ningú...)

Aquestes activitats s'han de repetir, modificar i continuar amb el temps, amb l'objectiu d'aconseguir una educació basada en la igualtat, la diversitat, les cures i el respecte.

Orgullo
Asociación de Familias de Menores Trans*

HISTÒRIES DE NADONS

Objectius:

- ✓ Explorar l'atribució de valors, expectatives i rols de gènere socialment establerts
- ✓ Fomentar una mirada crítica sobre els estereotips i rols de gènere establerts

Materials:

- ✓ Foto de qualsevol nadó on no hi ha possibilitat d'"assignar" un gènere
- ✓ Fotocòpies amb preguntes:
  - Quin nom li donaríeu?
  - Com creieu que és? (fort, feble, alegre, trist, tranquil, nerviós...)
  - Amb quina roba el portaríeu?
  - Quina professió exercirà de gran?
  - Quin tipus d'aficions tindrà?

DISTRIBUCIÓ DEL GRUP:

- ✓ 2 grups:
  - 1 grup pensarà que és una nena
  - 1 grup pensarà que és un nen
  - Cap grup ha de conèixer el gènere assignat a l'altre

DURADA: aproximadament 1 hora

Desenvolupament:

- ✓ Pengem la foto en un lloc visible per tota la classe, i un cop fets els dos grups de treball distribuïm una fotocòpia amb les preguntes a cada grup.
- ✓ Els demanem que responguin a les preguntes plantejades sense que l'altre grup pugui escoltar
- ✓ A la pissarra i a sota de la foto posem les respostes de cada grup per separat i comparant-les. Recordem que no hi ha respostes equivocades!
- ✓ A partir d'aquí reflexionarem sobre com s'atribueixen els rols de gènere, aprofitant l'ocasió per explicar com influeixen les persones, si és cert que homes i dones no poden fer les mateixes coses i tenir els mateixos comportaments, etc...

A LA PELL D'EN DANIEL

Objectius:

- ✓ Explorar i entendre la identitat de gènere
- ✓ Interioritzar i reflexionar sobre la importància de la identitat de gènere i sentir-se persones reconegudes per l'entorn
- ✓ Fomentar el respecte cap als altres

Materials:

- ✓ Bandes, llaços, faldilles de tul, gorres, bigotis i barbes o pintures per pintar la cara
- ✓ Etiquetes adhesives per posar un nom i enganxar a la samarreta de forma visible

GRUP DE DISTRIBUCIÓ:
Interacció entre totes les persones del grup

DURADA: aproximadament 1 hora

Desenvolupament:

- ✓ Demanarem al grup que els "nens" es posin les faldilles, les bandes, les flors... i a les "noies" posar-se les gorres, bigotis, barbes... i deixem que cadascú esculli un nom segons el gènere assignat en la dinàmica.
- ✓ Totes les persones portaran el nom en un lloc visible i seran anomenades per aquest i en el gènere assignat, al llarg de la dinàmica.
- ✓ **RECORDAREM que** és una activitat seriosa i que no és una festa de disfresses!!!
- ✓ Deixem que el grup interactuï amb les seves funcions assignades durant uns 10', i després realitzem una tasca pròpia de qualsevol assignatura (fàcil). L'equip docent s'adreçarà en tot moment a l'alumnat pel nom de l'etiqueta i el gènere assignat (pronoms)
- ✓ 20' abans del final de l'activitat acabem la fase de canvi de rol i identitat i reflexionem sobre ella. Com us heu sentit? Us ha incomodat? Us heu sentir identificats quan us he anomenat per aquest nom durant la tasca? Quina importància té el vostre nom?
- ✓ És el moment ideal per introduir identitats no normatives (persones trans*). Enteneu la importància de que cada persona se senti reconeguda? Quant pot patir una persona que no és reconeguda pel seu nom i gènere?

***** Tot i saber que la identitat gènere no va, de cap manera, lligada a l'expressió de gènere, per dur a terme aquesta proposta hem cregut necessari recórrer a utilitzar elements que recreïn els gèneres d'una manera estereotipada i binària que és, de fet, amb la realitat que es troba sovint l'alumnat. Cal explicar-ho a l'alumnat per fer-se'n conscients.
Tenint en compte l'edat de l'alumnat, els sabers i l'experiència, es pot anar variant l'activitat i els elements amb la finalitat d'arribar a aprofundir -a través del debat i posterior reflexió- altres temes referents al gènere: l'aparença física, els estereotips de gènere, l'autodeterminació de gènere, etc. (ex agafar elements tradicionalment femenins i anomenar-se en masculí o a la inversa i parlar-ne; o bé canviar el nom únicament sense canviar l'aparença física, què passa, amb quines dificultats ens trobem?...)

COM SÓC JO? QUI SÓC JO?

Objectius:

- ✓ Autopercepció personal
- ✓ Proporcionar a l'alumnat l'opció d'expressar-se en llibertat
- ✓ Fomentar el respecte cap a les altres persones

Materials:

- ✓ Fitxes individuals

GRUP DE DISTRIBUCIÓ:
Interacció entre totes les persones del grup

DURADA: aproximadament 1 hora

Desenvolupament:

- ✓ Parlem amb el grup sobre què és la identitat. Com les persones poden identificar-se de diferents maneres i el que significa. Com em sento? Com em veig? Com m'agrada que em diguin? Qui sóc jo?
- ✓ A continuació i després d'haver dialogat amb el grup, els donem les fitxes per treballar-les individualment.
- ✓ Un cop acabades, podem comentar-les en grup i treure conclusions, fent reflexions, preguntes...

Chrysallis
Asociación de Familias de Menores Trans*

PROPOSTA DE FITXA

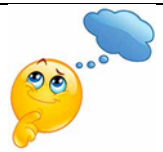

QUI SÓC JO?

SÓC _____

M'agrada que em diguin_____

Com em veig? Dibuixa't

Chrysallis
Asociación de Familias de Menores Trans*

A LA RECERCA DE LA DIVERSITAT

Objectius:

- ✓ Explorar i entendre les identitats no normatives
- ✓ Conèixer persones de referència amb identitats diverses
- ✓ Fer recerca d'Associacions i/o Entitats de persones trans* adults i famílies de menors trans*, per tal de conèixer les seves realitats
- ✓ Recull de materials informatius i formatius (vídeos, pel·lícules, articles, contes, llibres...)

Materials:

- ✓ Llocs webs, biblioteques...

GRUP DE DISTRIBUCIÓ:
Crear grups d'aproximadament 4 persones

DURADA: Treball de recerca

Desenvolupament:

- ✓ Encarregar als grups la recerca i recollida d'informació sobre la realitat de la infància i l'adolescència trans*.
- ✓ Cada grup exposa la informació recopilada i deixem que es discuteixi, moderant el debat.
- ✓ D'una manera consensuada es pot triar un documental, pel·lícula, vídeo o testimoni, per projectar a classe
- ✓ Podem proposar fer un mural per fer visible la diversitat de gènere a la nostra escola, i donar a l'alumnat l'oportunitat d'explicar-ho a la resta de classes

ALTRES PROPOSTES:

- ✓ Realitzar un glossari amb conceptes bàsics. (Identitat de gènere, orientació afectiva-sexual, expressió de gènere, persones cis, persones trans*) per exposar-ho i comentar-ho a classe
- ✓ Trobar el calendari de dates importants per al col·lectiu Trans* en què es celebren les Commemoracions més rellevants, quins son els motius d'aquestes commemoracions, i realitzar activitats al centre els dies indicats

Chrysallis Asociación de Familias de Menores Trans*

Vídeo curt. "VESTIDO NUEVO"

Objectius:

- ✓ Reflexionar sobre la divisió binària al voltant de la masculinitat i la feminitat a partir de la forma d'organització social

Materials:

- ✓ http://www.catalanfilmsdb.cat/es/producciones/ficcion-cortometraje/vestido-nuevo/558/
- ✓ Preguntes de suport per l'equip docent

GRUP DE DISTRIBUCIÓ:
Individual

DURADA: Vídeo curt: 15 minuts Desenvolupament: 45/60 minuts

Desenvolupament:

- ✓ Veure el curt demanant al grup que observi a les persones protagonistes del mateix i prenguin les notes que creguin oportunes
- ✓ Una vegada que hagin vist el curt, compartir les opinions, preguntant el que els ha fet sentir
- ✓ Intentar que el grup identifiqui totes les persones del curtmetratge i l'actuació de cadascuna d'elles

PREGUNTES DE SUPORT

- ✓ Qui és en Mario? Què fa que tothom posi la mirada en ell?
- ✓ Quina és la reacció de la seva classe davant al seu aspecte? Quin comportament té el Santos? I l'Elenita?
- ✓ Quin és el comportament de la seva mestra? I del director de l'escola?
- ✓ Quins comentaris rep el Mario a la seva classe? Com li afecten?
- ✓ Quina és la reacció del pare d'en Mario?
- ✓ És cert que podem vestir com volem?

Chrysallis Asociación de Familias de Menores Trans*

LA DIVERSITAT, UNA REALITAT

Objectius:

- ✓ Proporcionar coneixements de realitats no contemplades al currículum oficial
- ✓ Fomentar el respecte cap a la resta de persones independentment de les seves característiques físiques o particularitats

Materials:

- ✓ Fotos de persones amb diferents orientacions afectives-sexuals i identitats de gènere
- ✓ Recerca de persones de referència en diferents àmbits, descripció de les seves activitats, professions, èxits...

GRUP DE DISTRIBUCIÓ:
Interacció entre el grup
Treball de recerca

DURADA: aproximadament 1 hora

Desenvolupament:

- ✓ Treballar conceptes bàsics com: Identitat de gènere, orientació afectiva-sexual i expressió de gènere
- ✓ Mostrar les imatges seleccionades i reflexionar sobre les mateixes en funció del que hagin après

EXEMPLES D'IMATGES

Chrysallis
Asociación de Familias de Menores Trans*

LA MOTXILLA DELS SENTIMENTS

Objectius:

- ✓ Reflexionar sobre els nostres propis sentiments
- ✓ Desenvolupar la capacitat i la importància d'expressar com ens sentim
- ✓ Empatitzar i entendre la rellevància de respectar els sentiments d'altres persones

Materials:

- ✓ Depenent de l'edat del grup, proporcionar petites imatges que reflecteixin sentiments, o donar la possibilitat que cada persona de forma escrita o dibuixada expressi el que sent o les formes de tracte o expressions que el fa sentir malament

GRUP DE DISTRIBUCIÓ:
Treball individual
Interacció entre el grup

DURADA: aproximadament 1 hora

Desenvolupament:

- ✓ Cada persona portarà una petita motxilla a classe on introduirà els seus sentiments
- ✓ Guiarem al grup gradualment perquè cada persona tregui de la motxilla un sentiment i expliqui la seva experiència o necessitat, fins que s'hagin buidat les motxilles
- ✓ Reflexionarem en grup sobre la importància de respectar, entendre i acompanyar els sentiments de les persones

Chrysallis
Asociación de Familias de Menores Trans*

FAMÍLIES DIVERSES, TOTES FAMÍLIES!

Objectius:

- ✓ Conèixer diferents formes d'organització familiar
- ✓ Introduir i/o emfatitzar envers la diversitat en termes d'orientació afectiva-sexual i identitat de gènere

Materials:

- ✓ Una fitxa en la que cada persona pugui dibuixar la seva estructura familiar
- ✓ Imatges que reflecteixen la diversitat familiar

GRUP DE DISTRIBUCIÓ:
Treball individual
Interacció entre el grup

DURADA: aproximadament 1 hora

Desenvolupament:

- ✓ Cada menor dibuixarà a la fitxa la seva família i explicarà qui és cada persona i la relació que té amb elles
- ✓ Durant l'exposició de les fitxes posarem l'accent en les diferents formes d'organització familiar i la diversitat existent, així com la validesa i l'amor de cadascuna d'elles

EXEMPLES D'IMATGES

ALTRES MATERIALS D'UTILITAT

https://chrysallis.org.es/recursos/recomendaciones/

https://chrysallis.org.es/recursos/documentales/

https://chrysallis.org.es/recursos/peliculas-cortos/

https://chrysallis.org.es/recursos/recursos-educativos/material-curricular/

hwww.youtube.com/watch?v=Cf79KXBCIDgttps://

https://www.youtube.com/watch?v=I0RZvBUYgnQ

https://www.youtube.com/watch?v=IpWlkIbvSHU

https://www.youtube.com/watch?v=3z6nXxmpZ6Y

ENLLAÇOS DE INTERÈS

http://www.familieslg.org/

http://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/centres-serveis-educatius/altres-programes-educatius/educacio-infantil-primaria-secundaria-batxillerat/coeducat/

https://familieslg.wixsite.com/escolesrainbow

GLOSSARI

- ✓ **Adultocentrisme:** Es refereix a l'ostentació del poder i la raó de les persones adultes sobre les menors d'edat, despullant-les i/o qüestionant la seva credibilitat i capacitat de decisió.

- ✓ **Androcentrisme:** Visió que només té en compte les experiències dels homes, invisibilitzant així les de les dones. L'androcentrisme pren l'home com a referent en tots els àmbits, de manera que exclou les dones dels discursos i de la vida social, allunyant-les de l'esfera pública.

- ✓ **Cispassing:** O "tenir Cispassing" fa referència a persones trans* que, complint certs estereotips de gènere en termes d'aparença física i comportament, "no es nota que són persones trans*" o "passen per les persones del CIS". Hi ha persones trans* que volen tenir Cispassing sempre o en determinats moments, hi ha persones trans* absolutament visibles des de la seva pròpia decisió. Cada persona és un món i té una experiència única i legítima.

- ✓ **Cisheteropatriarcat:** Aquest concepte fa referència a l'organització social en la qual només preval el criteri de l'home i sempre que sigui heterosexual i cis (aquell que la seva identitat de gènere coincideix amb la que li van assignar en néixer)

- ✓ **Drag Queen:** Artista habitualment d'identitat de gènere masculina, que actua amb vestimenta socialment entesa com de dones (perruca, maquillatge, sabates de plataforma) i amb expressions exageradament femenines. No implica cap tipus d'orientació afectiva-sexual o identitat de gènere.

- ✓ **Enebefòbia:** Discriminació exercida cap a persones amb identitat de gènere que no es correspon amb la norma binaria- masculí o femení- socialment reconeguda.

- ✓ **Estereotips de gènere:** Opinions i/o creences socialment atribuïdes a homes i dones d'una manera molt diferent pel que fa als atributs, característiques i comportaments a complir i desenvolupar socialment. Els estereotips de gènere són nocius perquè limiten la capacitat de les persones per desenvolupar les seves facultats personals, dur a terme una carrera, i prendre decisions sobre les seves vides i projectes vitals.

- ✓ **Estigma social:** L'objecte de l'estigma és un atribut, qualitat o identitat, que es considera "inferior" o "anormal". Es basa en la visió social del que som “nosaltres”, a diferència del que son "ells", la qual cosa confirma la "normalitat" de la majoria devaluant "els altres".

- ✓ **Feminitats:** Conjunt de qualitats que, socioculturalment, fan referència als valors, característiques i comportaments tant presos, com a les característiques específicament biològiques **assignades** a les dones. La feminitat hegemònica limita a les dones a complir característiques relacionades amb la debilitat, la passivitat, la delicadesa i prioritzar la cura de les persones sobre la cura personal.

- ✓ **Intersexual (persona):** Varietat de situacions en les què una persona neix amb una anatomia reproductiva o sexual que no sembla encaixar en definicions establertes com a homes o dones. No té res a veure amb la identitat de gènere, sinó amb la morfologia o el fenotip. Les persones intersexuals poder ser, trans* o cisexual.

- ✓ **Gènere:** Es defineix com el resultat dels processos culturals que ens construeixen com a dones o homes, entenent el gènere com l'efecte d'aquesta construcció social, la qual cosa ens fa aferrar-nos a aquestes dues categories (masculines o femenines) per aconseguir el reconeixement i l'acceptació social. Des del transfeminisme, s'entén com un sistema de poder que limita els cossos a adaptar-los a un determinat ordre social.

- ✓ **Home Cis:** Home que en néixer va ser assignat sexe "home", i amb el que se sent identificat.

- ✓ **Home Trans*:** Home que en néixer va ser assignat sexe "dona", i amb el que no se sent identificat.

- ✓ **Igualtat:** Es refereix a que totes les persones han de ser tractades per igual i rebre els mateixos drets polítics, econòmics, socials i civils, independentment de la raça, diversitat funcional, cognitiva, edat, orientació afectiva-sexual, identitat de gènere, religió, ideologia, etc. Aquest és un principi que ha de tenir prioritat en totes les accions públiques en els estats democràtics; sent també un dret fonamental de totes les persones. No és el mateix que Equitat, que no és eliminar les diferències, sinó avaluar-les i tractar-les per igual per superar les condicions que mantenen les desigualtats socials.

- ✓ **Llenguatge sexista:** En la majoria dels casos el llenguatge utilitza termes que reflecteixen el predomini de l'home i el masculí invisibilitzant les dones i les persones no binàries en el discurs. L'existència del llenguatge sexista és el resultat del sexisme en la pròpia societat i com a fenomen social, està íntimament relacionat amb les actituds socials.

- ✓ **Llenguatge inclusiu:** Es refereix a parlar tant en masculí com en femení i també en gènere neutre, tenint en compte a totes les persones.

- ✓ **LGTBIfòbia:** Discriminació irracional, assetjament, rebuig i odi cap a les persones lesbianes, gais, trans*, bisexuals i intersexuals. Aquest terme també inclou també aquestes actituds cap a familiars o persones simplement per "semblar" LGTBI o defensar la seva lluita.

- ✓ **Masculinitats:** Es refereix a les diferents maneres en què la masculinitat es defineix socialment a través del context històric i cultural i a les diferències de poder entre les múltiples versions de la masculinitat. Aquests inclouen certes idees com que els homes han d'assumir riscos, resistir el dolor, ser forts, ser promiscus, amb l'objectiu de demostrar que són **"homes autèntics".**

- ✓ **Micromasclismes:** Pràctica subtil de la violència que passa desapercebuda però que reflecteix i perpetua actituds sexistes i la desigualtat de les dones cap als homes. Es tracta a més a més de pràctiques legitimades per l'entorn social, a diferència d'altres formes de violència masclista denunciades i condemnades habitualment.

- ✓ **Misgendering o Malgeneralitzar:** El terme "Misgendering", ben conegut per les persones trans* i intersexuals, és un anglilicisme la traducció literal del qual significa: equivocar-se de gènere al dirigir-se a una persona.

- ✓ **Misogínia:** Odi, rebuig i menyspreu a les dones i, en general, per tot allò relacionat amb el femení que es manifesta en actes denigrants, discriminatoris i violents contra elles pel fet de ser dones.

- ✓ **Dona cisexual:** Dona que en néixer se li va assignar sexe "dona", i amb el que se sent identificada.

- ✓ **Dona Trans*:** Dona que en néixer se li va assignar sexe "home", i amb el que no se sent identificada.

- ✓ **No binaries** (persones): Totes aquelles persones que no s'identifiquen amb els gèneres socialment i culturalment reconeguts (dones o homes). Es poden identificar amb els dos gèneres, amb cap d'ells, o fluir al llarg de la vida.

- ✓ **Nom social o nom sentit:** L'escollit per la persona, amb el qual se sent representada, i amb el que ha de ser anomenada i reconeguda socialment.

- ✓ **Nom registral**: L'escollit per la família en el moment del naixement, i que figura al Registre Civil.

- ✓ **Nom mort o Deadname:** La majoria de les persones trans* volen que el nom assignat en néixer no es recordi ja que no els representa. Deadname, o ús del nom mort, es pot fer conscientment o inconscientment. La primera manera es fa quan algú vol "ofendre" una persona trans* utilitzant el seu nom registral, per tal de voler recordar-li el seu "passat"; es fa sobretot per odi aquesta part del col·lectiu Lgbtiq+ sense tenir més argument que la poca empatia cap a la resta. La forma inconscient

probablement passa amb persones que han estat a prop de la persona trans* i que han viscut el seu procés de transició amb elles. Es pot explicar –però no justificar– per costum.

- ✓ **Sexisme:** Sistema social i cultural basat en valoració de les persones segons el sexe assignat en néixer, basat en una cultura que diferencia els sexes i jerarquies, discriminant a les nenes i les dones.
- ✓ **Transfòbia:** Qualsevol tipus d'ideació, actitud o comportament de violència o discriminació cap a les persones trans*.
- ✓ **Trans* (persona):** La paraula Trans* s'utilitza com a terme paraigües, que reuneix a totes les persones amb identitats de gènere no normatives o diverses.
- ✓ **Transfeminisme:** Corrent del feminisme que estén els temes del feminisme a altres persones no són dones cisgènere. Té una gran influència en l'activisme LGBTI i la teoria queer, especialment des del punt de vista transgènere; així com les tendències antiracistes i postcolonials, i els moviments polítics que busquen l'abolició de la segregació social.
- ✓ **Travestisme:** es tracta del comportament en què una persona expressa a través de la seva manera de vestir un paper de gènere socialment assignat al sexe oposat. Acte conegut com cross-dressing o crossdressing. Encara que sovint s'associa amb la transsexualitat, el cross-dressing no sempre implica, o pot implicar, un desig de pertinença al sexe oposat, sinó que pot ser simplement una manera de diversió i / o erotisme.
- ✓ **Violència per prejudicis:** Tot tipus de violència basada en prejudicis constitueixen racionalitzacions o justificacions de reaccions negatives, per exemple, davant orientacions afectives-sexuals, identitats i/o expressions de gènere no normatives. Aquest tipus de violència és social, local i situada. Per tant, requereix d'un context i complicitat social.

Crysalis
Asociación de Familias de Menores Trans*

Bibliografia

NACIONES UNIDAS. LIBRES E IGUALES

https://www.unfe.org/wp-content/uploads/2017/05/Transgender-Factsheet-Esp.pdf

QUIERÉME CON MI DIVERSIDAD. GUIA DIDÀCTICA (Pilar Villalba Indurria)

http://chrysallis.org.es/wp-content/uploads/2018/09/Gui%C3%8C-a-Quie%C3%8C-reme-con-mi-diversidad-1-Copiar.pdf

GUIA DEL ACTIVISTA PARA USAR LOS PRINCIPIOS DE YOGYAKARTA

https://outrightinternational.org/sites/default/files/Guia_del_activista_Principios_Yogyakarta.pdf

TRANS*EXUALIDADES. Acompañamiento, factores de salud y recursos educativos

Lucas Platero. Edicions Bellaterra

WEBGRAFÍA

ESCRITURA FEMINISTA

escriturafeminista.com

ATC LLIBERTAT

https://atclibertad.wordpress.com/

Burles. Cl

https://burdas.cl/que-es-el-deadnaming-o-nombre-muerto-y-por-que-practicarlo/

LOS PRINCIPIOS DE YOGYAKARTA

http://yogyakartaprinciples.org/principle-16-sp/

Chrysallis
Asociación de Familias de Menores Trans*

Chrysallis
Asociación de Familias
de Menores Trans*